

ทำไมคนปกติจึงควรจะมาตรวจหาภาวะพาหะของธาลัสซีเมีย

นพ. จักรกฤษณ์ เอื้อสุนทรวัฒนา รศ.นพ. ธานีชัย สุระ

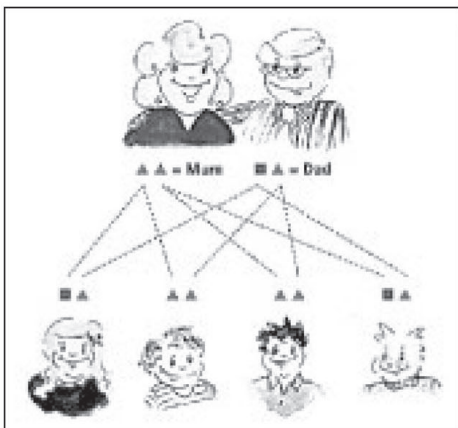
คุณๆ โดยเฉพาะคนที่กำลังจะแต่งงาน เคยได้รับคำแนะนำจากคุณหมอมหรือพยาบาล ให้ไปตรวจเลือดเพื่อดูภาวะพาหะของโรคธาลัสซีเมียบ้างไหมครับ ถ้าเคย คุณอาจจะเคยสงสัยว่า เอ เราก็กปกติดีนี่นา ทำไมถึงจะต้องลำบากลำบากไปโรงพยาบาลเพื่อไปตรวจเลือดด้วย

เพราะโรคนี้พบได้บ่อยในประเทศไทย

โรคธาลัสซีเมียนี้เป็นโรคโลหิตจางจากพันธุกรรมที่พบได้บ่อยในประเทศไทยในแต่ละปีจะมีเด็กทารกไทยเกิดใหม่ที่เป็นโรคธาลัสซีเมียประมาณ 12,000 คน หรือในเด็กทารกที่คลอดออกมามากๆ 100 คน จะเป็นโรคนี้ประมาณ 1 คน ซึ่งก็จะมีความรุนแรงต่างๆ กันไปตามแต่ชนิดของโรคที่เป็น

แต่ที่เป็นปัญหาหนักกว่านั้นก็คือ จำนวนคนที่เป็นพาหะของโรคนี้ เนื่องจากธาลัสซีเมียเป็นโรคทางพันธุกรรมชนิดลักษณะด้อย ซึ่งหมายความว่า เป็นโรคที่มีการถ่ายทอดจากพ่อแม่ไปยังลูก โดยการที่ลูกรับ “พันธุ” ที่ทำให้เป็นโรคมาจากทั้งพ่อและแม่ จะทำให้ลูกเกิดเป็นโรคนี้ขึ้น แต่พ่อแม่ที่ได้รับ “พันธุ” ชนิดที่ทำให้เป็นโรคนี้มา อาจจะไม่เป็นโรคก็ได้ ถ้าหากยังได้รับ “พันธุ” ปกติมาจากพ่อหรือแม่ อีกคนหนึ่ง อย่างไรก็ตาม “พันธุ” ที่ไม่ปกตินี้ก็ยังคงแฝงอยู่ในตัวของคนนั้น และสามารถที่จะถ่ายทอดไปยังลูกหลานได้ เราเรียกคนที่มีทั้งพันธุปกติ และพันธุที่ทำให้เกิดโรคอยู่ด้วยกันนี้ว่าเป็น “พาหะ” ของโรคธาลัสซีเมีย

จากการสำรวจพบว่าในคนไทยทุกๆ 100 คน จะมีคนที่มีพันธุของโรคธาลัสซีเมียนี้อยู่ถึงประมาณ 40 คน หรือในประชากรไทย 60 ล้านคน ก็จะมีคนที่มีพันธุแบบนี้ประมาณ 24 ล้านคน ซึ่งเป็นตัวเลขที่มากที่สุดทีเดียว โดยเฉพาะในแถบภาคอีสานและภาคเหนือจะพบผู้ที่ เป็นโรคหรือเป็นพาหะได้บ่อย

เพราะคน “ปกติ” ก็เป็นพาหะของโรคนี้ได้คนที่ เป็นพาหะของโรคนี้มักไม่มีอาการปรากฏให้เห็น หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ คนที่ดูทั่วไปว่าปกติดีทุกอย่างก็สามารถเป็นพาหะของโรคนี้ ซึ่งโดยปกติจะไม่มีพิษภัยกับคนอื่น แต่เมื่อจะมีลูก จะสามารถถ่ายทอด “พันธุ” ของโรคไปยังลูกหลานได้ และการถ่ายทอดนี้เป็นไปตามกระบวนการธรรมชาติ ซึ่งคนที่เป็นพาหะไม่สามารถจะเลือกได้ว่า จะเอาพันธุที่ปกติหรือเป็นโรคไปให้ลูก หากเผอิญลูกได้พันธุที่ผิดปกติมาจากทั้งพ่อและแม่ก็จะเกิดเป็นโรคขึ้นได้

การที่เรามีลูกที่เป็นปกติมาก่อนไม่ได้เป็นเครื่องบอกว่าคุณไม่ได้เป็นพาหะ ทั้งนี้เพราะในกรณีที่คุณเป็นพาหะ แล้วลูกได้รับพันธุที่ปกติไป ลูกก็สามารถจะเป็นเด็กปกติได้ หรือแม้อีกจะได้รับพันธุที่เป็นโรคไปจากคุณ หากได้รับพันธุที่ปกติจากคู่สมรสของคุณ ลูกคนนั้นก็จะ เป็นเพียงพาหะซึ่งก็มักจะไม่แสดงอาการ

ในเมื่อเราไม่สามารถดูหน้าแล้วบอกได้ว่าใครเป็นพาหะหรือไม่เป็น ก็ต้องอาศัยการตรวจเลือดมาช่วย ซึ่งการตรวจเลือดเพื่อคัดกรองภาวะพาหะของธาลัสซีเมียนี้อาจจะทำให้ทราบภาวะการเป็นพาหะได้เกือบทั้งหมด แม้จะไม่มีอาการออกมาให้เห็นก็ตาม

เพราะคุณบ่อยากันไม่ให้ลูกเป็นโรคธาลัสซีเมียได้

อ่านมาถึงตอนนี้ คุณอาจจะมีคำถามอยู่ในใจว่า เอาละ ต่อให้รู้ว่าตัวเองเป็นพาหะ ก็คงทำอะไรไม่ได้ยู่ดีไม่ใช่หรือในเมื่อหมอมเพิ่งจะบอกว่าเลือกไม่ได้นี่ว่าจะเอาพันธุปกติ หรือพันธุเป็นโรคไปให้ลูก

ความจริงแล้วคนที่ เป็นพาหะ อาจจะเลือกที่จะไม่แต่งงานหรือไม่ มีลูกก็ได้ ซึ่งถ้าเป็นอย่างนั้น พันธุกรรมที่มีปัญหา ก็จะไม่สามารถส่งต่อไปให้ลูกได้ แต่วิธีดังกล่าวนี้ก็จะเกิดความจำเป็นไปสักหน่อย และในทางปฏิบัติก็คงไม่ค่อยมีใครอยากทำนัก วิธีที่น่าจะดีกว่าคือ คนที่เป็นพาหะ แต่งงานกับคนปกติที่ไม่ได้เป็นพาหะ ซึ่งในกรณีนี้ อย่างมากที่สุดลูกก็จะเป็นพาหะโดยไม่ได้เป็นโรคถ้าอย่างนั้น

จะรู้ได้อย่างไร ว่าแฟนเป็นพาหะหรือเปล่า ?

อันนี้ก็คงต้องอาศัยความสามารถของผู้ที่เป็นพาหะช่วยหว่านล้อมให้แฟนมาตรวจเลือด (ก่อนแต่งงานได้ยิ่งดี) เพื่อจะได้วางแผนในการมีลูกต่อไป

**แล้วถ้าเกิดตรวจมาแล้วแฟนก็เป็นพาหะเหมือนกันละ
มีต้องเลิกคบหรือ ?**

ในทางปฏิบัติเราก็คงจะไม่ห้าม ไม่ให้คนรักกันสองคนแต่งงานกันหรือครับ แต่คุณสมรสก็ควรจะได้รับทราบถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ คือมีโอกาสหนึ่งในสี่ที่ลูกจะเป็นโรค และอีกหนึ่งในสองที่ลูกจะเป็นพาหะ ทั้งนี้ ในกรณีที่คู่สมรสที่เป็นพาหะแต่งงานกันดังกล่าว ก็ควรจะได้รับคำแนะนำจากแพทย์ตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ เพราะอาจจะต้องทำการตรวจวินิจฉัยทารกในครรภ์ตั้งแต่ยังอายุครรภ์น้อยๆ ทั้งนี้หากทารกเป็นโรคธาลัสซีเมียที่มีความรุนแรง หากให้ตั้งครรภ์ต่อก็อาจจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของคุณแม่ได้ เราก็ต้องมาคุยกันต่อว่าจะทำอย่างไรได้

หวังว่าหมอกคงจะสามารถหว่านล้อมให้ผู้ที่ยังลังเลใจอยู่ตัดสินใจมาตรวจเลือดได้พอสมควร หากยังมีข้อสงสัยขอให้สอบถามกับคุณหมอกที่ดูแลสุขภาพของคุณอยู่ และก่อนจากกัน ขอฝากคำถามว่า **คุณแน่ใจแล้วหรือยังว่าลูกของคุณจะไม่เป็นธาลัสซีเมีย?**

“..คุณมีสิทธิที่จะไม่พูดอะไร แต่ถ้าคุณพูด ทุกสิ่งที่คุณพูดออกมา จะถูกบันทึกไว้ และใช้เพื่อช่วยเหลือคุณ...”